

BİLİNMEYEN YÖNLERİ

Size Mim Kemâl Öke'nin “bilinmeyen yönleri”ni nasıl anlatabilirim? Bir ben, kendimi bilebilsem!

Beni en iyi bilen eşim ve kızımdır herhalde; ne var ki, onlar da bana acır, size anlatmazlar gibime geliyor!..

Şaka bir yana, 21. Yüzyılda bilinmeyen mi kaldı ki! Her şey ortada. İbadet de, kabahat de!.. O zaman?

Bu bölümde bir tür Mim Kemâl Öke “magazini” yapalım, öyleyse!.. Sanatla, sporla ilişkisinden hayat tarzından, hoşlandığı uğraşlardan bahsedelim bizim hocanın.

Önemlidir; çünkü yukarıdaki bölümlerin her biri onun kimliğinin – toplumsal görevlerinin- anlatımıydı. Mim Kemâl'e aktarılan rolleri nasıl oynadı, onları gördük.

Peki, kişilik? Beşeri boyutu!.. İşte kişilik; bu çerçevede meydana çıkar, zuhur eder. İçtimai kalıplardan sıyrılan insan; hiç olmazsa hobileri, koleksiyonları ve boş vaktini değerlendirdiği meşgaleleri ile asıl özgür ruhunu sergiler. Bu yansımalar, bir tür kişilik dışavurumlarıdır. Bir kişiyi gerçekten tanımak istiyorsanız, bu alanlarda bıraktığı izleri süreceksiniz.

Haydi biz de öyle yapalım!

Ey Mim Kemâl, neredesin?

“Yay burcuyum! Aksettirdiğim kesin.”

Duygusalım, pire için yorgan yakarım. Hiç mantıklı ol(a)madım. Paracıl da değilim. Parayı da hiç sevemedim.

Ama, yine de fazla bir şey yazmayayım. Taraflı olabilirim. Kendime iltimas yapabilirim. Dolayısıyla ben size kişiliğimle ilgili bazı ipuçları vereyim, siz beni çözümleyin; bilinmeyen Mim Kemâl'i o şifrelerden üretin.

Yakın çevremden, ailemden başlayarak anlatacağım; notlarınızı alın, serbestsiniz, isterseniz bu kayıtları psikoloğunuzla da paylaşın, bir Mim Kemâl Öke psiko-analizi çıkartabilirsiniz, alınmam! İlk siz olmazsınız, inanın.

Doksanlarda dostlar gülererek, "Ee, hocam geçmiş olsun! Geçer geçer..." diye bana takılmaya başladılar. Allah, Allah! Bir hastalığım yok, şükür. İnsan soramıyor da. Sonra anladım.

Prof. Dr. Ayhan Songar merhum - çok iyi tanırdım/severdim/takdir ederdim - muzipti. Yakınlarının, arkadaşlarının fotoğraflarını çekmiş; sonra onlardan bir "portreler" sergisi açmış. Sergiye de ad olarak "Hastalarım!" diye başlık çekmiş!

Songar psikiyatrdı! Hezarfen bir kişiliğe sahipti. Etkilendiğim abide şahsiyetlerdendi. Nur içinde yatsın!

Keyif Düşkünü Babadan Artakalanlar

Anne ve babamın sanat ve sporla araları nasıldı?

Ailede bu alemde at koşturan yakın akraba yoktu desem. Tek istisna, hem de ciddi bir istisna, Ferhunde Erkin'di. Atatürk'ün ilgisiyle Batı'da müzik ihtisası yapmış, eşiyle birlikte Türkiye'de yıldız olmuştu... Anneannemin kardeşiydi!

Hiç tanımak nasip olmadı. Bizimkilerle görüşmezlerdi!.. Zaten Ankara'daydı.

Annemin sanat ve sporlar ise hiç yakınlığı yoktu. Üzücü fakat gerçek, onun oyalandığı tek yer ; yeşil çuha oyun masalarıydı!..

Bir ara lisan öğrenmeye heveslenmişti İtalyanca!
Nedeni, para saçarcasına yaptıkları bir İtalya seyahatiydi. Eve
Türkle evli bir İtalyan hanım gelir, özel ders verirdi... Bir süre
devam etti bu uğraşı. Sonra, iktisadi durum elvermeyip,
müteakip İtalya tatilleri suya düşünce, derslerin de arkası
kesildi.

Babam, Ali bey tam aksine... Ama, bir önemli kayıtlı;
Rahmetli, sanatı da - sporu da kendisine sadece “keyif” verici
unsur(lar) olarak görürdü, hani sigara içmek, enfiye koklamak
gibi...Çalışmayı sevmediği için, vaktini nasıl geçirecekti başka
türü – doğaldır.

Aslında babam tam bir “hedonist”ti. Ehl-i keyf, yani
keyifperest diyelim. Dinlenceyi ciddi bir “iş” haline getirip,
basbayağı zevkini çıkarırdı. İnanın bu da bir meziyet, hatta
maharettir; o yüzden kınayamam-kınanmamalıdır da diye
düşünüyorum.

Galatasaray Okulu’nda lakabı “Motor” Ali imiş! Çok iyi
motorsiklet kullanırmış. Şimdi yaşıyor olsaydı, Harley-
Davidsonculara katılırdı hani... Hoş , son anına kadar Çeşme-
Alaçatı’da alışverişlerinin tümünü motoruyla yaptı. “Milli
Piyango’dan ikramiye çıkarsa yeniden Harley alacağım,”
diyordu!

Tevafuk mu, Allah’ın ikramı mı, cenaze arabasına bir
motorsikletli de eşlik etti! Şimdi meslektaşım olan bir
öğrencim, beni sevdiğinden o gün acıma iştirak etmek üzere
gelmişti, Yamahasıyla!.. Mezarlığa kadar da birlikteydik.

Kısacası, motoruyla birlikte düşünüldüğünde bizim
rahmetli gençliğinde Grease’deki John Travolta’dan betermiş!..

Motorsiklet evet, onun yanı sıra arabalara da meraklıydı.
Günün en pahalı ve yeni modellerini gençliğinde -babaannemin
toleransıya- edinmiş. Bu ‘araba merakını’ bizim Alihan’a

‘geçirdiğini’ söyleyebilirim. Bana tesir etmedi, ama oğlum, dedesinin o araba hikayelerinden etkilenecekti. Yukarıda yazmıştım.

Motor Ali için deniz motoru da vazgeçilmezmiş! Eh, yazları Caddebostan’da yalıda oturulunca, insanı denize cezbetmez mi?

Babamın şairliği ve roman denemeleri de bu hayat tarzının yansımalarını içerir: Pembe sıccacık topuklar, mum ışığında buluşmalar, şarap kadehleri vs.!..

Rahmetli, ona yakıştırmış da, “fiyakalı yaşamı” severmiş. Eh, araba sayısının az olduğu ellilerde Nişantaşı’nda Buick ile eski Dilberler’in virajında lastik gıcırdatmak, kimsede sürat teknesi konsept olarak bile zuhur etmemişken, Dragos sahiline 165 beygir Mercruiser ile girip, dalgalardan fiskiye oluşturmak pek artistik işlermiş!..

Babam askerliğini deniz subayı olarak ikmal etmiş. Denize tutkunluğu onun spor tercihini de belirlemişti: Balıkadamlık!

Tüplü-tüpsüz, her türünü denemişti. Hayli de başarılıydı. Profesyonel düzeydeydi. Beşiktaş’ın sualtı kulübünün dalgıçlarını da bir ara yetiştirmişti.

Bu hobisi onu diri tutmuş, mutlu ve sıhhatli kılmıştır. Eve bol öykü ve balıkla dönerdi. Bazen ben de ona katılırdım. Ne var ki, akşam teknedeyken yatıp, kafaları çekmeye başlayınca, çok sıkılırdım. Bir de denizin dibi – The Deep – çok güzeldi, ama seyir için... Balıkları öldürmek bana göre değildi. O nedenlerle bir süre sonra babamla seyrek denize çıkmaya başladım, sonra koştum. Benim yerime oğlum Alihan, dedesine katıldı- aynı hikayeleri - palavraları - dinleme nöbetini ona devretmişim.

Vurduğu balıkları pişirme ile başlayan aşçılık serüveni Ali Bey'i ileride hakikaten nice beş yıldızlı otel "chef"ini cebinden çıkaracak bir "gastronome par excellence" haline getirecekti.

Önce babaannemden ders alacak, Türkçe -Fransızca - İngilizce yemek kitaplarını karıştıracak ve kendine mutfak sektöründe saygın bir konum yaratacağı.

Zevkle pişirir ve paylaşırdı. Evimiz şık restoranlar gibiydi. Gelen – gidenin hadd-i hesabı yoktu. Sosyete, Ali Bey'in elinden çıkan yemekleri tatmak için kendini bizzat davet ettirirdi. Ne güzel! Bedava sunulan lüks – VIP – hizmet! Zavallı adam, parası olmasa borç alır, ikramdan kaçınmazdı. Karşılığı kuru-sıkı takdirden öte geçmezdi.

Kimse karşılık vermez; "Eh, Ali bey biz sizi nasıl ağırlayabiliriz ki!" bahanesiyle ikram sıralarını savuştururlardı!.. İleride bizimkiler ekonomik sıkıntıya girince o davetli (sosyetik) jetgiller nedense meydanda yoktular! Aramazlardı bile!

Çocuktum o zaman; ama hatırlıyorum. Salonun bej halısı üzerinde istakoz yürütmüştü, yarıştırmıştı babam. Sonra o istakozları pişirmiş; sofraya "Kardinaller Buluşması" adı altında çıkarmıştı!

İsraftı, billahi. O günleri yaşamış (ve tabii ki hoşlanmamış ve de o lüzumsuz gösterişlerden kaçıp kendini odasına kapatmış birisi) olarak, fobim, hatta kompleksim vardır, istakoz yiyemem!.. Ucuz olsa da, başkası ısmarlasa da!..

Çok bozulurdum ama ne yapabilirsiniz? İngiltere'ye gittim de, bunlardan – o yapay - rüküş sofralardan – uzak kaldım.

Babam gerçekten hobinin ötesine geçen bu gastronomi birikimini, kurumsallaştıramadı. Oturdukları Mim Kemâl Öke Caddesi'nin başındaki apartmanda bir restoran açmak istemişti. Diğer kardeşleri apartmanın olsun, Mim Kemâl'in oğlunun

olsun, böyle -onlara göre – “süflî” bir işle uğraşmasına izin vermeyeceklerdi! Başka yerde de açamadı. İçinde hep “ukde” olarak kaldı, rahmetlinin. Açabilseydi, başarılı olurdu, eminim. Yalnız, bir nokta unutulmamalıdır. Babamı iyi tanıyan biri olarak söylüyorum: Eğer bir müşteri çıkıp da yemeği beğenmediğini söyleme “cüreti”nde bulunursa, babam hemen hiddetlenebilir ve tabağı başına geçirip adamı dövebilirdi! Hırçındı, babam! Asla alttan almazdı... O bakımdan isabet olmuş!

Üzücüdür, Mim Kemâl Öke Caddesi’nden her geçişte, sağlı sollu restoranları gördükçe aslında babamın ne kadar – bu konuda – öngörülü olduğunu düşünmekteyim!

Babam, restoran açamadı ya, bari bu bilgileri “kitaplaştırayım” diye düşünmüştü. Onu çok teşvik ettim, yardım da ettim yazımına... Ama, olmadı. Kısmet değilmiş, demek ki! Vefat edince, babamın gastronomi üzerine o zengin kütüphanesini içinde “turizm” bölümü olan bir üniversitenin kütüphanesine – onun adıyla – bağışladım. Orada adı yaşasın istedim.

Annem, durmadan babamı “Çalış!” diye sıkıştırırdı. Ali Bey, seksenlerinde ne yapabiliirdi ki! Af buyurun, ben anneme ev için katkıda bulunuyordum zaten, ama babama “git, çalış!” diye lüzumsuz ısrar edişi niye idi, anlamamışımdır! En sonunda, tamam dedim içimden. Anneme, “Babamı belediyeden aradılar. Beltur’a danışmanlık yapmasını istiyorlar,” dedim. Haftada bir gün... Şu kadar para...

Babamı alıp, bizim eve getirirdim. Yarım gün birlikte olur, sonra Nişantaşı’na bırakırdım. Cebine de – bin bir rica ile- zarfı koyarak!

Hazindir, son aylarında artık yemek yapamıyordu. Yapmak istemiyordu. Şevki kalmamıştı. Dışarıdan alıyordu.

Benim aşçılığıym yoktur, merakım da! İngiltere’de kolejin karavanası iyiydi. Tek başıma “flat”te kaldığım vakit bile yemek yapmaktan hoşlanmazdım. Ders çalışmaktan zamanımı çalıyor diye kaygılanırdım.

Yine de yemeğime dikkat ederim. Simit yeşem tazesini seçerim. Tereyağı, eski kaşar vs... Aksesuarı tamam olmalı. Müsaadenizle beni zayıf görüyorsunuz evet ama yemeğe düşkünümdür yani!.. O keyfim vardır. Az yerim öz yerim, kaliteli yerim. “Gurme”yimdir!

İtiraf: Ben hayatımda hep zayıf değildim. Obez değildim, şişman? Eh, sayılır. Yani yapılıydım açıkçası tombuldum işte!.. Liseyi bitirirken 106 kiloydum!

Spordan tamamıyla uzaktım. Robert Kolej’de eski milli güreşçilerimizden Abbas Sakarya vardı; beden eğitimi hocamızdı. Celâlle (-Şengör) beni “Molla gibi ağırısınız, bu halinizle sizi geçirmeyeceğim,” dedi. Son sınıf! Yapar mı yapar! Bayağı ciddi de görünüyordu.

O zaman Celâl zayıftı. “Bari sene sonu şenliklerinde 500 metre koşayım da kurtulayım,” dedi. Yaptı da. Pekii, ya ben? Durdum, düşündüm. Kendime “yapabileceğim” bir spor bulamadım. Abbas bey, şöyle baktı bana! “Gülle at, gülle!” dedi.

Uzlaştık. Kolay değildir... Yakayı sıyırdık, sıyırmasına... Bir daha elime almadım, gülleyi... Çünkü, hatırası kötü! İlk atışımda elimden kayıp, ayağıma düşürmüştüm! Abbas Hoca, “Mahsus yaptın, değil mi,” diye çıkıştı ama, yok, gerçekten düşürmüştüm. Öyle kabiliyetsizdim ki spora karşı!..

Hayatımda hiç maça gitmedim. Futbol oynamadım mahalle arasında. Bir kere heveslendim basketbol maçına gitmeye. O akşam da kokoreçten zehirlendim. Gidiş o gidiş!

Ne yapabilirdim? Sokağa salmazlardı. Odasına kapanmış / kapatılmış bir çocuk için tek hobi, okumak, okumak yine

okumak olabilirdi sadece. Liseye geçmeden “Dünya Klasikleri”ni bitirmiştım!.. Lisede Türk klasikleri... Üniversitede çağdaş yazarlar vd...

Fena da olmadı herhalde! Genel kültür hazinem doldu.

Dövüş Sporlarıyla Başlayan Alperenlik

Spora İngiltere’de başladım, üniversitede... Hayatımda yeni bir sayfa açılmıştı. Bundan “şahsi tadilat”ım için yararlanmalıydım. Öncelikle, karar verdim, zayıflamalıydım. Diyete girdim. Kendi irademle... Profesyonel diyetisyenlerden destek alacak halim mi vardı? “Ne mi yaptım?”... Boğazımı tuttum. Yemedim. Açlıktan bayılacak anlarım olmuştur. Ee ama gurbet, çileli olmalı bir yerde... İntisap filan söz konusu değilken, zahiri açıdan hücre hapsine girmişiz - bilmeden!..

Kilo verdikçe hoşuma da gitmeye başlamıştı, doğrusu. O şevkle “devam!” diyordum kendime. Bu arada vücut sarkmasını diye kasları çalıştırmalıydım. Üniversitenin spor salonu vardı. Her öğle yemeğinde gidip haltere başladım. Hem de düzenli bir şekilde.

Konferanslarda vurgularım: Hayat halter kaldırmaya benzer. O ağırlığın altına gireceksin! Kaçış yok, kaytarmak asla. İlla kaldıracaksın, kopartacaksın, silkeceksin o hayat – ya da kader - denen yükü. Her gün daha fazla ağırlık takacaklar o bara (=ince uzun demir çubuğa), “kaldır!” diyecekler. Eyvallah, yorulmak, tükenmek yok. Devam... Kasların adeta yırtıldığını sanacaksın, devam, pes etmek yok. “Bu kalkmaz” diyeceksin, devam diyecekler!

Böyle aşacaksın kendini...Her gün daha fazla ağırlık kaldırarak. Ama, var ya bir de başarırsan, o zaman sen de (rahmetli) olimpiyat şampiyonu Naim Süleymanoğlu'sun artık! Avucunu sıkıp, elini havaya kaldırıp, zafer işareti yapabilirsin. Yapabilmelisin!

Zorlukların üstesinden gelmek; azim ve disiplinli çalışma ile mümkündür. Bana bunu o dilsiz – dudaksız halter öğretmiştir!

Unutmadan, yazayım. Babam Bruce Lee'nin meşhur ettiği şu Uzakdoğu dövüş sporlarına bir ara modaya uyup eğilmişti. Sonra derslere gitmedi, yarım bıraktı. “Keşke sen yapsan!” demişti laf arasında... Cambridge'in spor salonunda bir baktım, ilan asmışlar: Üniversitenin Taek Won Do Kulübü! Eh, denemekte yarar var. Gittim, yazıldım. Koreliydi antrenörümüz. Yüzde doksan Koreli gibi adı Kim'di. Babası Seul'de hocaydı. Oğlu Cambridge'e yüksek lisans yapmaya gelmiş ve bu eğitim süreci içinde üniversite takımını kurmuştu. Hemen antrenmanlara başladım. Beyaz kuşakla “bismillah” dediğim Taek Won Do kurslarından, üniversite mezuniyetimde siyah kuşakla ayrılacaktım.

Cambridge'deki yıllarımda Kim, bize Kuk Sul Won ve Hai Ki Do da öğretecekti.

Babam gibi “kavgacı” bir mizacım yoktu. Öyleyse niye bu “dövüş” sporlarına yazılmışım? “Hazır İngiltere'desin kriket(?) öğrensene be adam!” demeyin. Bu sporlar, beni saldırgan yapmadı. Zaten amacı da bu değildir. Savunma odaklıdır. Benim açımdan ise – açıkça yazayım – özgüven sağladı. Nişantaşı'nın o pısırık, muhallebici çocuğunun “alp”erenliğe tırmanışında ilk adım olmuştur.

Hayal ettiğim kahramanları okumak bir yana, onları artık kendimde hissetmeye / yaşamaya başlamıştım. Yani, yardımcı oyunculuktan başrole terfi gibi bir dönüşümdür, bu... Bilmem anlatabiliyor muyum?

O şişman abullabud çocuk gitmiş yerine Suat Yalaz'ın Karaoğlan'ı gelmişti.

Tabii, dövüş sporlarını öğrenmenin bir yararı daha vardır. Güçlenmek, savunma için altyapı oluşturmak – eyvallah. Öte yandan ise, o gücü kontrol edecek bir idrake de ulaşmak. İşin asıl “mim noktası” budur, efendim! Master'lar bunu da öğretirler.

Kim bizi ilk kuşak imtihanım için Amerikan üssüne götürmüştü. Orada da ders veriyordu. İki grubu birleştirip, sınavı- merasimi bir hamlede çıkarmayı düşlemişti. Pek güzel! Ne var ki üstekiler askerdi - savaştı. Her gün antrenman yapıyorlardı. Biz ise öğrenciydik. Silah değil, kalem tutuyorduk. Haftada bir gün, iki saat çalışma ile onlarla nasıl baş edecektik? Ben kendimden emindim, ama...

Bana inat, karşıma hayli cüsseli siyahi biri çıktı. Komando çavuşuymuş, hani Marine'ler deniyor ya, onlardan... Adam sınav mınav demiyor, yükleniyor. Hem acıtırcasına vuruyor, hem de vurulmaması gereken yerlere vuruyor. Gözlerinden de öfke saçıyor. Sanki ben Vietkong'luyum!

Anladım, ben beyazım ya, adam işin içine ırkçılığı da katıyor. Şu ringde “Kardeşim, ben Müslümanım, bizde asabiye yok...” diyecek halim yok. Gözlerimle uyarıyorum. Tınmıyor. Bir – iki sabrettim. Aaa, aynı minval hasımane bir saldırganlık!.. Ee, tahammülüm sınıra geldi. Şöyle, Taek Won Do'yu bir kenara ittim; “Allahu Ekber!” diye bir nara atıp, herife, bizim ananelere uygun olarak bir Osmanlı tokadı aşketmişim ki; anında düştü yere! Ters dönmüş tesbih böceği gibi kıvranıyor.

Gözüm dönmüş, kontak atmış bir kere, yetinir miyim. Adamın boğazına çöktüm. “Boğarım seni lan...” diye... Kim, hakemler fırladılar... ayırdılar.

Tabii, diskalifiye oldum. Bir senelik çalışmam heba olmuştu! Asabiyet kontrolü!

“Kontrol edil(e)meyen güç, güç değildir! Aynen, efendim. Bu dövüş “sanatları”nda bu etiği belletirler adama... Hem de döve döve?!...

“Eline – “beline” – diline hakim olacaksın!” demişler ya, yiğit ol kişidir ki, dövüş uzmanlığını ulu orta kullanmaya; başka bir deyişle “beline” sardığı o renkli (siyah) kuşağın iffetini muhafaza buyura! Allah var, Taek Won Do birikimimi hiç, ama hiç kullanmadım...

Haydi yalan olmasın; bir kez diyelim. Öğrenciyim malum İngiltere’de. Yaz tatiline gelmişim. Babam tutturdu, Çiçek Pasajı’na gidelim diye. Bana birilerini tanıştıracakmış, Rahmetli şarkı sözü yazardı. Erkut Taçkın (bey) ve iki denizci arkadaşı ile kafa çekmeye gideceklermiş. Zorakî, ben de katıldım aralarına. Şu içki “muhabbetleri”nden hazzetmem; artık kırmayayım, dedim. Birisi de olmalı ki, gecenin sonunda ayık, kalanları toplayası... O bendim işte!

Neyse, kadehler – mezeler ve nihayet gecenin sonu... Şükür!

Bizleri eve dağıtacak taksinin şoförü bir tuhaf. Tam bir keş! Arabayı hızlı kullanıyor. Babam uyardı defalarca. Sonunda kapıştılar. Zombi, arabayı durdurdu, levyeyi kaptığı gibi babamın üzerine atıldı.

İşte, an o andı! Araya girmişim, bir Hapkido hareketi ile taksicinin elindeki almışım, yere indirip etkisizleştirmişim. Herifçioğlu hala arsızca küfretmekte... İşte, o merhalede bu kez bir Taek Won Do atağıyla bir nara atmışım; ama vuruşumu tam boğazında - değmeksizin – tutmuşum. Yumruğum o ani duruştan / frenden titriyor, olduğu yerde... Eline, beline, diline hakim(im)! Taksici anladı başına geleceği, firar etti.

Bizim takım, Erkut beyin tanıdıkları SAT komandolarıydı. Beni seyrediyorlarmış, kımıldamaksızın! “Nerede öğrendin bunları yahu! Seni deniz komandoya alalım!” demişlerdi.

Gerçekten de askerliğimi denizde ve SAT olarak yapmak istiyordum. Bu bir tutkuydu, benim için. Şimdi onu anlatacağım ama önce şu dövüş “sporları” serüvenimi noktalayayım, isterseniz.

Üniversiteden mezun oldum, Taek Won Do giysilerimi şöyle güzelce bir katladım, siyah (kara) kuşağı da üstüne yerleştirip, sandığa sakladım. Hala oradalar.

Turgut Reis’in Levendi Olmak

Denizin âlemimde özel bir yeri vardır. Turgut Reis’e olan hayranlığımdandır herhalde, denizci ruhluyumdur. Araba ehliyeti almadan, 18’ime girince hemen “kıyı kaptanlığı”na başvurmuştum. Ehliyet mevcut da, tekne yok! Olsun, Allah Kerim!

Yazdım ya, amacım; deniz komando olmak. Alt yapı hazırlamaktayım. “Zamane levendi” olmak için başka yöntem bilmiyordum o zamanlar... İyi yüzerim; dalma desen tamam – hem de tüplü.

Deniz sporları içinde en sevdiğim su kayağıdır. Önce babamdan öğrendim, sonra İngiltere’de bir yaz boyunca kurs gördüm. Hem de ne kurs! Deniz paraşütü dahil yani...

Çocukluk işte; bu kursları alacağım, Türkiye’ye dönünce, o yazın bu çalışmalarımın semeresini çıkaracağım. Herkese sürpriz! “Vay” diyecekler. Kemâl, nasıl caka satarmış görecekler. Delikanlıyız ya, sırf karizma olmalı insan, diye düşünüyorum. Sükse için yememişim – içmemişim, para biriktirmişim, öğrenci harçlığı ile deniz paraşütü almışım, İngiltere’den... Türkiye’de bu sporu deneyen ilk ben olacağım; hayal bu ya! Nasıl olsa babamın sürat motoru var, artık yazın Suadiye sahilleri (ve kızları) Mim Kemâl’i bekliyor!

Heyecan içinde ülkeme döndüm. Ertesi sabahı zor ettim. “Haydi baba, tekneye...” Biraz yüzü buruştu, ama kırmadı

beni. Bostancı'dayız. Tekne, o koyda durur; Cin Ali'den bir sandal tutarsın, o seni teknelere taşırdı.

Çıkarsın tekneye, çalıştırırsın, şöyle teknenin başı kalkar hele... Suyun üstüne vuruşu vardır. O ses... O sağa – sola fişkırın sular! Sonra yavaş yavaş teknenin burnu denizin sathına yapışır. Sanki parmaklarıyla / pençeleriyle suya yapılmış gibidir. Tuzlu rüzgar dolaşır yüzünde... Arkaya – kış tarafına – bakarsın; o ne manzara! Pervaneler, denizi yarmakta. Adeta Hz. Musa'nın asasıyla Kızıldeniz'i yardığını hatırlatırcasına...

Denizde virajların keyfi, karaya benzemez. Kıyaslanamaz. Uçak misali tekne bir o yana, bir diğer yana yatar. Fıskiyeler oluşturur. Peh! Peh! Peh!

O hayalle / beklentiyle sandala bindik babamla. Açıldık. Tekne ortada görünmüyor. Soramıyorum da... Döndü babam, “Tekneyi sattım. Sıkışmıştım biraz!” demez mi!

Balon(um) patladı. Düşler duş aldı, hayaller suya düştü!

Allah var, hiç tepki vermedim! Gayet olağan bir ses tonuyla “Haydi, ben denize giriyorum!” dedim. Attım kendimi soğuk suya. O gün o konuyu bir daha açmadık. Piknik yapıp, döndük.

İleride babam, tebrik edecektir bu reaksiyonumu... Ne yapalım, var var; yok yok. Dert etmeye gerek var mı, canım!..

Haa, su kayağını yine yaparım. Sahillerimizde kiralama imkanları var. Yaşım geçkin ama, yine de iyi kayarım – izninizle... Çift kayak başlar, hareket halinde iken diğerini çıkarır, koltuğumun altında tutar...her türlü akrobasiyi beceririm.

İngiltere'de göl üzerinde çıplak ayakla denemiştım, ama doğrusu Türkiye'de denizlerimizi çoğunlukla “Çırpınırdı Karadeniz” misali dalgalı olduğu için zor.

Bütün bu anlattıklarımın sonra “Pekii, ne oldu SAT, SAS komandoluk?” diye sorabilirsiniz. Daha lisans biter bitmez

müracaat ettim, talebimi belirttim. Olmaz dediler. Yığılma var; bir sene sonra gel. Gelecek yıl da aynı cevapla karşılaştım. Master'ımı bitirince tekrar Askere Alma Dairesi'ndeyim. Bir sene sonra... Doktora yaptım, çocuğum oldu, ta o zaman "Gel" dediler. O zaman bile olmadı. Dört aylık ikinci devresindeydi! 1982 baharında askerlik bitti.

Amma... Allah nasip etti; denizde sefere çıktık. Zaten hayatım seyr-u seferle geçti. Geçmekte. Turgut Reis'in torunu ile Akdeniz'de levent gezdik. Bir gemi ile – hem de Faik Baba ile – Trablusgarp'a seyahat etmek, orada Turgut Reis'in kabrini ziyaret etmek kaderimde yazılıymış demek. Elhamdülillah!

Hayal kurarsınız, olmadı sanırsınız; dua edersiniz, tahakkuk etmedi sanırsınız: Yanlış! Allah lütfeder, hakketmişseniz eğer daha fevkindekini / faikini nasip eder.

Turgut Reis'in torunu ile Turgut Reis'i denizden ziyaret etmek; o teknede yaşananlar / duyumsadıklarınız tarife gelmez, kaleme dökülmez! (Kısmen Yaralı Ceylanlar Kulübü denememde değinmiştim.)

2009 yılıydı. İstanbul'dan Sarayburnu'ndaki Turgut Reis'in heykelini selamlayarak, Preveze – Malta – Tunus üzerinden Tripoli'ye varış... Bir gece bizim 150 kişilik eski tekne / gemi dalgaların kucağına düştü. O ne fırtınadır! Ben alışığımdır. Deniz kabarcınca midem kabarmaz. Telaşım da olmaz. Kardeşler heyecan içinde... Devamlı kamarayı arıyorlar, kapıya geliyorlar. Dua mı etsek, can yelekleri mi giysek! Kızdım: "Gidin, yatın – uyuyun. Sahibimiz var, nasılsa!" O geceyi Efendi dua ile geçirmişti.

Dervişlik budur! Yol budur! Tasavvuf budur! Sen kamaranda keyfine bak, gemi gidiyor, seni de menziline taşıyor – tabii başında mürşidin olursa, mürşidin hakiki kaptan ise!... Teslim ol, kendini rahat bırak...

Şükür, Nazlım da denizi sever. Sırtıma ellerini koyup yüzmeye bayılır. Kışın da birlikte kapalı havuza gitmekteyiz haftada üç!

Bir reklam vardı. Bireysel emekliliği tanıtan, banka reklamı. Adam emekli olup, tekne alıyor, keyif çatıyor. Bir ara o reklama takılmıştım. Özlemim olmuştu. Bir gün ben de emekli olacağım, Bodrum'a yerleşip, tekne alacağım, diyordum için için...

Paylaştığımda bu düşümü, eşim gülümserdi. “Sen,” derdi “emekli olamazsın.” Dahası, bir tekneye – sonra hediye etseler bile – bakamazsın. Uğraşamazsın. Uğraşmazsın!

Nevâl beni, benden iyi tanır(mış). Haklıydı. Derler ya, en iyisi, arkadaşının teknesidir diye! Doğru, tekne – en küçüğü bile olsa, adamı yorar. Adam tutsan, her dakika onca mürettebatla insanın mahremiyeti mi kalır? Sonra, tatilde olsun, başka zamanlarda olsun, adam çalıştırmayı hiç sevmem ben! Kendi işimi kendim yapmayı tercih ederim. Nevâl benden de hassastır bu konuda...

“Sandalım olsa!” diye destur almaya çalıştım, eşimden. Ona da hayır!

Kano? Şöyle bir Kızılderili kanosu? Hayır! “Nerede bineceksin?”

-Nazlı'yla Milas'ta bizim kooperatifin koyunda?

-Her gün nasıl indirip, çıkaracaksın?

-İkinci el alırdık!.. Ne olur?

...Olmadı; ikna edemedim.

Çektiğimiz kürekler, Nazlı'yla kapalı spor salonundadır!..

Öte yandan, deniz yazın zaten önümde... Adeta “cruiser”dasın yatak odasından bakışla.

Hayıflanmam yok, inanın! Evet, deniz tutkum var. Ana, denizin “üstünde” değil, deryanın / ummanın içindeyim şimdi. Ben derya(nın) olmuşum. Denizin ta kendisi olmuşum! Tekneyi ne yapayım?

Spor, Nefsi Terbiye Eder

Yaşadıklarım bir insan hayatında sporun ne kadar vazgeçilmez olduğunu öğretti, bana. Ne olurdu, ebeveynlerim şişmanlığımdan şikayet edeceğine spora yazdırsalardı!

Alihan o bakımdan şanslıydı. Onu, sevebileceğini düşündüğümüz her spor dalına doğru “yönlendirdik.” Hentbol, tenis, basketbol, hatta boks. Denesin, beğendiğine devam eder, diye düşündük. Her hafta sonu onu antrenmana götürmüştüzdür. Bekler, sonra alıp eve dönerdik... Şimdi, Alihan aynısını kendi evladına yapıyor. Demirhan iyi futbol oynamaya başladı, seviniyoruz.

Spor, soyut açıdan, benzetmemi affedin, bir “nefsi terbiye” etme kulvarıdır!

Özellikle gençlere, hele bûlûg çağındaki gençlere salık veriyorum. Ebeveynlerini de uyarıyorum. Bırakınız çocuklar içlerindeki kurdu döksünler. Deli + kanlılık bu, kolay değil. İnsanın içi kaynar, taşar! Sanki biz o ergenlik zamanlarını yaşamadık!

Engelli ailelere de öneriyorum: “Efendim bizim çocuk ya kendini hırpalıyor (=vuruyor), ya da bizi (=dövüyor)! Sakinleştirici ilaç mı versek?” Doktorlar, veriyor vermesine de, ben aynı kanaatte değilim.

“Spor yapıyor mu evladınız?”

“Yoo!..”

“Hiç düşünmediniz mi?”

“Ya hocam! Kim götürecektir!”

“Siz!..”

...

“Çocuğuma spor yaptıracak birisini tanıyor musunuz?”

(Emojilerden kızgınlık içerenleri kullanabilirim burada!..)

Kendi evladıyla sporda bile bir araya gelmeyen “veli”ler! Gelip bana tasavvuf anlatmasınlar! Önce kendi evladının

gerçek “veli”si ol, hele; sonra başkalarının çocuklarına “baba” / “dede” ol!

Nefis terbiyesi! Evet, spor kötü enerjiyi boşaltır, kendini aşmayı öğretir, takım ruhunu talim ettirir, hayata sportmence bakmanı sağlar. Tabii, sporu felsefesi ile birlikte yaparsan!..

Meselâ, biz futbolu çok severiz, milletçe, sevin de aynı zamanda bilin, spor sadece “çalım” değildir – yani başkalarını itmek. Aynı zamanda “pas vermektir” de! Kale önünde nefisini aşmış olacaksın. Golü daha iyi pozisyonda olan arkadaşın varsa, ona ikram edeceksin, takımın için!..

Karşı takımı da alkışlamak, fanatizmi aşmak değil mi? Spor seyrederken bile nefis terbiye edilir. Görene!

Birileri zaman zaman kapımı çalar: “Üstadım, ben tarikat almak istiyorum.”

Sorarım: “Niçin?”

“İçim sıkılıyor. Daralıyor!”

“Git spor yap. Ardından da duşa gir!”

...Bu “münakale”nin devamı da var; henüz o diyaloglara girmeyeyim.

İçti sıkılan adam, her ne saikle tasavvufu öyle ‘kolay’ bir meşgale zannetmiş gelmiş yanınıza. Tabii ki, böyle savarsınız başınızdand.

Tasavvuf, doğrudur, sporla ilintilidir.

“Nefis, nefyedilmeyecek, fakat terbiye edilecek” diyenlere katılıyorum ben. Nefsi “nefis” hale getirme yolu; çile, perhiz, zahitlik ve tasavvufta adı geçen benzeri metotlar ise, o zaman mesele o hırçın, vahşi atı ehlileştirip “Burak”ına dönüştürmektir!

Nefis’te enerji vardır; onu olumlu manada terbiye edersen, o sana nice yarışlar kazandırır bilesin!

Ehil sürücüler, atı nasıl sürerler, bir izleyin, bana hak vereceksiniz.

Ben, 50 yaşımdan sonra binicilik sporuna meylettim. Türk olmak için mutlaka at binmek lazımdır, diyenlerdendim. Ama süvari(si) olmayı ilk kez kızımınla (onun vesilesiyle) denedim.

Atlarla birlikte olmak, ekolojik holizm vs. derken, engellilere “hipoterapi” (atla terapi) karşımıza çıktı.

Nazlı'nın ergenlik döneminde yardımcı olur diye bir aile dostumuz ifade etti; biz de bir at çiftliğinde terapiye başladık. Tabii, bu süreçte, hocanız(a) at binmeyi ve de (b) hipoterapi'yi öğrendi.

Çiftlikte, gelen engelli çocuklara ben de yardımcı olmaya başladım.

Ne diyeyim, hayatı spora dönüştürmek lazım; ne var ki, “amatörce” yaşayarak, ticarileştirmeden - dünyevileştirmeden... Spor, nefsi “azdırmak” için değil, azizim; “gemlemek” içindir. Fark burada. Düşünmek gerek. Tefekkür! İdrak!

Bu vesile ile bir ek yapayım mı?

Biniciliğe başlayalı bir yıl olmuş. Eh, artık küheylana alışmışım. Dört nalda zorlanıyorum ama yine de iyiyim ilk bakışta... Çiftlik sahibesi; “Kemal hocam, jimnastik ayakkabısıyla at binilmez,” dedi. Üyelerden biri vefat etmiş, az giyilmiş nefis iki çizmesi var. İtalya'dan getirilmiş, satın aldım. (Malum, binicilik takımlarının yenileri hayli pahalıdır. Asilzade sporudur, derler ya bir açıdan da bundandır.)

Çektim ayaklara, şöyle bir atın üzerine sıçradım. Baktım bizim atın bana davranışı değişti, çizmeleri böğründe hissedince... Dikildi. Bir an “Emret sahip!” diyeceğini sandım. Komutlarıma riayet ediyor, tırısı kalkıyor. Havalara girdi. Sanki turnuvadayız. Jimnastik ayakkabılıyken böyle yapmazdı kafir!

Dedim sen de anladın vallahi!

“Ye kürküm ye!” diyen Nasreddin Hoca ne kadar haklıymış. Baksanıza hayvanlar bile biliyor, işini...

Huzur ve Sosyalleşme İçin Sanat

Pekii, ya sanat? Ailemde sanatla ilgilenen var mıydı? Annem bir ara “goblen” çalıştı. Sonra aldığı ilaçlar ellerinde titreme yaptığı için bırakmak zorunda kaldı.

Dedim ya, babam kendi kendine yeten bir insandı. Yaşlılık yıllarında evden pek dışarı çıkmaz; ama kendisini oyalamayabiliyordu. Yemek tarifleri içeren küpürler keser, biriktirir, onları dosyalar... Mutfak araçları ile ilgili broşürler toplar. Restoranlardan aldığı menüleri saklar...

Dahası eli de yatkındı. Maket gemi yapardı. Bitirince hediye ederdi.

Ben Ali Beyin bir gün “Sıkıldım!” dediğini duymadım. Son anına kadar “yaşama sevinci”ni yitirmemişti. Bu uğraşlar – hobiler onu ayakta tutardı. Hep neşeliydi. Gam, hüznü bilmezdi. Kafaya takmazdı. Sabahları kalkınca “Bu ne güzel bir gün!” diye hayata başlar; traşını olurken, “Ne yakışıklı adamsın, seninle birlikte olmayacak kadının ben...” diye aynada kendisiyle şakalaşır.

Böylesine pozitif enerji ile yüklü bir eşinin olması annem gibi “majör” depresif bir hasta için aslında fevkalade bir nimetti. Ama, annem bu iltimas-ı ilahiyi hiçbir zaman anlayamadı. Yararlanamadı. Bilakis, babamın bu “optimizmi” onu sinirlendirirdi. Kızdırırdı. “Nasıl hayatın bu sıkıntıları karşısında bu kadar vurdumduymaz olabiliyorsun!..” diye rahmetliyi sürekli azarlardı.

İlginçtir, babam kolektif sanatsal etkinliklerden uzak durmuştur. Koro veya onun gibi toplu “sosyalleşme” mahalleri ona göre değildi. Müstakil kalmayı severdi; yani annem ondan önce vefat etseydi, babam hayatını rahatlıkla sürdürebilirdi.

Sanat, bence, hem şahsi tekamül, hem de “sosyalleşme” için biçilmiş kaftandır. Tabii, ayıracak zamanınız varsa! Doğrusu ben kendimi hep zaman fukarası addetmişimdir. Gençlik (öğrencilik) ve öğretim üyeliği yıllarımda sanata eğilmenin “lüks” olduğunu düşünenlerdendim.

Vaktim olsa, bir-iki makale daha bitiririm, diye sanattan – zaman kaybı – diye hep uzak kaldım. Seyirci olarak bile sanat hayatımda pek yoktu! Yani, olması gereken oranda! Yoksa, tiyatro, konser, hatta bale ve opera takip etmeyi severdim.

İlginçtir, sinema; hele televizyona düşkünlüğüm hiç olmadı!

Varsa, yoksa; okumak ve yazmak!

Yanlıştı! Kendimi “dinlenebileceğim” fırsatlardan esirgemekteydim. Ama, o zamanlar bunu anlayamazdım. Araştırmalarımın “acilliği” vardı – kendi küçük aklımca! Ailesini bile bu uğurda ihmal eden bir öğretim üyesinin sanatla ne ülfeti olabilirdi ki!

Şimdi bu takıntımdan ötürü utanıyorum, desem. Milliyetçisin, milli kültür diye mangalda kül bırakmayacaksın; ama kültürün ana damarı sanattan uzak yaşayacaksın. Üstelik, şikayet edeceksin, klasik sanatlarımız unutuluyor, elden gidiyor diye!.. Bu bir tür sözde muhafazakarlık “riyası”dır.

Prof. Dr. Nevzad Atılığ yönettiği Klasik Türk Musikisi Konserlerine davetiye yollardı. Her Pazar, saat 11, mutak olduğu üzere Atatürk Kültür Merkezi’ndeyiz, hanımla...

Hakikaten bir “okul”du, o konserler. Bizi kendi kültürümüze yakınlaştırdı, ısındırdı. Seviye hayli yüksekti. Yadırgadık. Hatta sıkıldık! Çünkü, anlamıyorduk. Kültürel geleneğimizle geçmişte yaşanan kopukluk, bu güzide eserlerden zevk alamayacak bir katılık / sıgılık vermişti bizlere... Ne var ki, bizim kültürümüz / sanatımız içinde barındırdığı “derinlik” nedeniyle geç kavranır (alışılır)! Anladıkça sizi yumuşatır, zarafet katar, mest eyler, bilesiniz.

Atlıg konserlerinin bir boyutu da o devrin yüksek ulema ve munevverlerince hic kacirilmaksizin takip edilmesiydi. Ara verildiginde fuayede kimleri gormezsiniz ki! O insanlarla tanis olabilmek, onurdu mesela...

Ilk sira dan baslayarak arkalara dogru ne shahsiyetler geldi, gecci o koltuklardan. Konserler surdukce o nadide "degerler" yaprak dokumune ugradi. Rahmetli oldular. Onlar ahirete intikal ettikce, bir arka sira dakiler one dogru geliyorlardi. Son gidişimizde bir de baktim ki bizi ilk siraya oturtmuslar! "Eyvah!" dedim. "Hanım, burası tehlikeli. Bir daha gelmeyelim, istersen?!.."

Muzigi, bu sayede, ama kademeli olarak sevdim, diyebilirim. Kim diyebilirdi ki, ileride muzik yapacagim, grubum olacak; ustelik muzik üzerine de uc kitap yazacagim. Ne diyeyim, hayat surprizlerle doludur. Allah yazar, beşer oynar!

Muzigin hayatımda başrole çıkışı kızım Nazlı Hilâl ile dir.

Nazlı doğuşundan itibaren hep muzige dogru akmıştır. Seslere duyarlıydı. Televizyonda Kral TV'deki kliplere kulak kesilirdi. Bodrum'a giderken olsun, kısa veya uzun mesafe, her yolculukta kaç yaşında olursa olsun teybin / radyonun yerini bilir, hemen kendi açardı. En çok da Ahmet Özhan'ı severdi. Hala da öyledir. Eskiden kaset(ler) vardı. Bir önü, bir arkası... Sürekli aziz dostum Ahmet'in sesiyle giderdik... 9-10 saat! Demek yüreğinin gıdası tasavvuf musikisi imiş; o günlerde tam kavrayamamıştık!

Nazlı'ya muzigin "terapi" olacağını bize ilk söyleyen Mehmet Dumlu hocamızdı. Allah rahmet eylesin. Onunla ilgili anılarımı kısmen Dervişin Sema Defteri kitabımda sizlerle paylaşmıştım. Yinelemeyeyim. Ancak onun teşviki ile önce Türk Sanat Musikisi Korolarına oradan da Halk Müziği Korolarına katılmaya başladık.

Uzmanlar müziğin semada bulunduğunu, oradan yeryüzüne indiğini savunurlar. Bir başka deyişle, felekler çark ederken o yörüngenin üzerinde konuşlanmış meleklerin müzikle kainatın devranına eşlik ettikleri ileri sürülmektedir. Benim meleğim – Nazlı da – o nedenle müziği çok sevmektedir, diye düşünmekteyim. Müziktir ona hay’at veren, dahası nefes gibi yaşatan... Her anı müziktir kızımın... Bal bebeğimin!

Amatör müziğin dersaneleri korolardır. Müziğimizi gazinolardan çıkarıp, halka mal eden mekanlardır, onlar... İşlevleri bakımından ciddi bilimsel araştırmalara konu olmalıdırlar... Çünkü hem sosyalleştirici, hem de psikolojik bağlamda sağaltıcı (şifa verici) boyutlara haizdirler.

Nazlı ile semtimizde bize en yakın korolara katılmak için başvurduğumuzda hemen minnetle ifade etmeliyim ki, gerek koro(ların) şefleri, gerek diğer katılımcılar (koristler) bizi – Nazlı engellidir diye dışlamak yerine, tam aksine – öyle bağırılmasına bastılar ki, duygulanmamak işten değildi. Nazlı’ya hemen sahip çıkmışlardı. Bir anda koronun maskotu oluveriyordu bizimkisi...

İşte, korolar bir yerde postmodern dergahtırlar. Gönlün yanmadan gitmezsin oraya. Herkes bir yaralı ceylandır aslında... Bir şeyi unutmak / aşmak üzere gelmiştir. Hani diyorum ya, “Yaralı Ceylanlar Kulübü” diye. İşte, öyle bir şey!

Terapi’yi hastanelerde, muayenehanelerde, yaşam “guruları”nın seanslarında veya ilaçlarda aramayın! Korolar, bizatihi terapi merkezleridir. Yakınıınızda! Üstelik, ne kadar ucuz! Bu imkanı ıskalamamak lazımdır. Allah, nimetlerini bahşetmiş. Gözümüzün önünde. Ama, yok, fark etmiyoruz işte... “Farkındalık” eksikliği bu olmalıdır, herhalde. Rahmeti görmemek bir tür “miyopluk”tur!...

Allah dert verir sanırsınız; dermanı da vardır ve boldur!

Açıkçası, her katıldığımız koroda Nazlı ile o kadar çok eğlendik ki! Kızım ipe çekerdi koro akşamlarını. Hele konserlere hazırlanmak, o “büyük” günün gelmesi, sahne tozu yutmak, alkışları duymak – Nazlı’nın en sevdiği anlardır. Tabii, onu mutlu gördükçe benim de!

Haa, ben kabiliyetsizim. Estağfirullah’a gerek yok, öyleyim. Kişi kendini bilmeli. Ama, bu ortamdan ben de çok hoşlanıyorum. Nazlı beni taşımasa idi, ben böyle bir tercihi yapar mıydım? Sanmıyorum. Hala bir makale daha fazla okuyabileyim, takıntısıdaydım. Yaşa Nazlı!

Nazlı, “Bugün bize Pir geldi” deyişiyle solo yaptı. Ben, soranlara hep “Gelecek sene! İnşAllah!” diyorum. Kim bilir belki 2013’te! Cumhuriyet’in 100. Yılında solo yaparım!..

Müziğin “içinde” olmak yeterlidir – öyle ya da böyle. Ersin (Baykal) Hocanın bir konserinde bir Ege türküsü vardı. Rica üzerine kalktık, zeybek oynadık. Sesimle değil, cismimle alkış aldık.

Hala o deryanın akıntısında gidiyoruz. Yeni eserler, heyecanlar, dostlar...

Müziğin ne denli bir “şifagüder” olduğunu kavrayınca, annemin psikolojisine belki iyi gelir diye bendir hocamız, aziz dost Mert Nar, Nazlı ve ben gidip Nişantaşı’nda kişiye özel konserler vermeyi denedik. Annemi ruhen rahatlatır hayalindeydik. Bir-iki deneme... İlahiler... Dinledi, beş – on dakika; sonra odasına kaçtı. Dört kez bile gidemedik. “Gelmeyin!” dedi, telefonda. Söylenecek bir şey yok. Her şey nasip! Yoksa, ne yapsan boşuna!

Sanat, Eşyanın Aslına Götürür

İnanır mısınız, zaman zaman siyasetin yerine sanatın tarihçisi olmalıydım, diye hayıflanıyorum. Hoş, siyasetin “düzelmeyen” teşhisimden sonra – siz de biliyorsunuz – rotamı sanatın öykülendirilmesine doğru çevirdim. Siyaset özellikle

geri kalmış bazı ülkelerde sorun; sanat ise çözümdür. Sanatın toplumun önünü açıp, siyaseti belirlediği toplumlar daha medenileşmiştir gibime geliyor. Sanatın medenileştirici vasfı küçümsenmemeli.

Estetik (Cemal) ile Etik (Kemâl) arasında ilişkileri sanatın büyüyle daha kolay fehmedebiliriz gibime geliyor... Şifrelerle konuşuyor olabilirim ama sanat beş duyunuzu geliştiren, altıncısını ise “uyandıran” bir özelliğe sahiptir.

Mesela, ben küçüklüğümde beri karakalem resim çizerdim. Ortaokul yıllarımda çizgi roman bile yapmıştım, fevkalade ilkel şartlarda!

Okulda bu yeteneğimi görmediler, etrafım da fark etmedi. Ben de üzerinde durmadım. Yıllar sonra Nazlı için bir rekreasyon dersinde, resim hocamız, benim çiziktirdiklerime şöyle bir baktı: “Asıl ders alması gereken sizsiniz!” dedi.

Ve bu kez Nazlı ile resim derslerine başladık. Bir – iki yıl sonra öğretim üyesi olduğum İstanbul Ticaret Üniversitesi’nde ilk kişisel sergimi açtım!

Karakalem meşki bana objeye nasıl bakılması gerektiğini belletmişti. “Basir”(et) böyle gelişmiş, demek. Mesele baktığını görmektir; ressamlar bunu görürler işte. Zahirin görmek ile başlar, eşyanın hakikatine vakıf olarak; sonra batınına (derununa / soyutuna) girersiniz /dalarsınız / nüfuz edersiniz.

Devam ettirmek isterdim, ama ah şu Zamane Dervîşi’nin zaman ile çilesi! Vakit yetmiyor! Şimdi yine elimde kalem var gerçi. Yazıyorum! Ah Kalem (ve ‘Nun’un) sırrına vakıf olanlar için yazmak mı, yazdırılmak mı daha doğrudur diye sorarsanız, henüz cevabım yoktur, bilesiniz. Şimdilik şunu yazayım. Evet, kalem(im) ilmin hizmetinde, sanata da göz kırptı. Ne var ki, karakalem resimle meşgul değilim. Kaligrafi’ye dümen kırdık. Hat sanatı ile uğraşıyorum. “Son numaram bu!”

Haydaa! Bu da nereden çıktı, demeyin. Ben masumum! Önüme çıktı. Çıkarıldı herhalde. Nasıl mı? Anlatayım kısaca...

Hattat arıyorum. Mim harfi odaklı imzamı yazdırmak istiyorum. Onun üzerinden mühür kazdıracağım, kendime...

Aslında çok kolay olan bir arayış, bir türlü sonuç vermiyor. Hep bir takoz konuyor önüme. Neredeyse vazgeçeceğim! İşte, öyle bir gün Murat Pay adlı genç ve yetenekli yönetmen beni aradı. Üniversitede ziyaret etmek, bir şey konuşmak istediğini söyledi.

Yeni çekeceği film hat sanatı üzerine olacakmış. Bu filmde hattatı oynamamı istedi!

Hattat arıyordum; meğerse hattat benmişim! En büyük rejisör bizim Rejisör (C.C.); ya Allah!

Senaryoyu okudum, kabul ettim. Sanatın kökenleri, adabı, erkanı ile tasavvuf iç içedir. Filmde bu “mim noktası” mevcut. Kabul ettim. 2018 yazı bu filmin çekimleri ile geçti.

Film için Eyüp Sultan Kütüphanesi’nde Cavide Pala hocayla her hafta hat meşk ettim, rolüme ısınayım diye.

İşe bakın siz! Film bitti, fakıyr meşklere devam ediyor. Eee, garibin keşkülü dolmuyor bir türlü... Zamane Dervişi’nin hattı da meşk etmesi gerekiyor, demek ki!

Eh, ne demiş büyükler:

“Hz. Musa’da İbranice, Hz. İsa’da Süryanice, Resul-ü Ekrem’de Arap lisanı üzerine... Kelam-ı ilahi Allahça’dır. Hangi peygambere vasıl olduysa onun diline çevrilir... Duyulmayan kelam titreşimleri Resul’de sese çevrildi. Sesler kelimelere, kelimeler manalara, manalar harflere gizlendi. Harften tekrar geriye gidilirse aslına, vahye varılır.”

İşte, insan ömrü Hz. Aşk’ı bulmak için yaşanır. Aşkla yaşanmalı ki aslına varasın. Aşk da sanatla – ruhunu incelterek - talim ettirirler ademe. Müzik, hat; hep seni aslına taşır! Ama’ya... Elest’e... Yaradılış’a.

Her şey aslına varır. O'ndan geldik. O'na gideceğiz / döneceğiz.

“Bu yolculukta yanınıza ne alırsınız?” bu çerçevede çok geçerli ve gerekli bir sorudur. El cevap:

Mürşid, yoldaş vd. yarenler – tamam ama bu vazgeçilmezlerin ötesindedir şimdi kastettiğim! “Derviş’in çeyizi”!.. Başka bir deyişle, “Keşkül”üne ne koymalıdır Zamane Dervishi; onu ima ediyorum.

Keşkül-ü fukara, sadece benim en sevdiğim sütlü tatlılardan değil, aynı zamanda dervişanın boyunlarına astığı “heybe”dir.

Tarihte sufiler sırtlarına alıp, diyar diyar gezdirdikleri bu (dertli) “dolap”larına (=bagajlarına) neleri koymuşlardır, bir araştıralım / düşünelim. Günümüzde seyahat çantamıza aldığımız nesnelere karşılaştıralım hele...

Kendimden örnek vereyim mi? Kısa olsun, uzun olsun, bir yolculuğa çıkarken evvel emirde yanımdan ayırmayacağım üç şey; kahve, koku ve tesbihimdir! Sırt çantama su kaynatıcımınla birlikte filtre kahvem, öd ağacı kokumu ve mutlaka ahşap tesbihimi yerleştiririm!

Kahve, koku ve tesbih merakım, dervişliğimden öncedir. Onlara olan ilgim beni “yola” “taşımış” mıdır, bilemem; ama “hazırlamıştır” diyebilirim. Yola çıktığımdan beridir ise (menzil menzil) gezerken ne güzel – dilsiz / dudaksız konuşan – “dost”lar olmuşlardır bana...

Seher vakti... Ezanı karşılamışsınız. O şevkle bir kahve kaynatmışsınız. Yudumladıkça sıcaklık yayılmış içinize. Uyanmışsınız, agah olmuşsunuz. Çıkarmışsınız öd ağacı tesbihinizi, öpüp başınıza koyarak niyazlaşmışsınız. Öd ağacı esansından birkaç damla ile yağlamışsınız tanelerini... Ve haydi “Bismillah” deyip başlamışsınız zikre... Var mı böyle zevk / keyif? “Dervişin eğlencesi tevhid olur,” aynen Yunus hazretlerinin buyurduğu gibi... Billah öyledir. Ortamda kahve

kokusu, öd ağacı esansı ile birleşmiş, sizi koklaya koklaya huzur-u ilahiye çıkarmış, Allah adın anarak...

Başta Hz. Mevlânâ olmak üzere, ehl-i hal, hep gerçek mürşidi bulmak için “kokla” der. Burnun koku alacak, o misk-i amber saçan “ulu”yu öyle bulabilirsin! Dervişin Seyir Defteri’nde bu hususu arz etmiştik, hatırlayınız – eğer okumuş iseniz.

Her sabah o “an-ı zikrullah”ı heyecanla beklerim ben... Yanlış anlaşılmasın, mesele saatlik değil. Her dem, o anı yaşamak üzere kurulmuş kainatta adetâ! Vücut-ruh bu “ezkar”a alışınca, hep ister, daim ister. Uyurken bile... Kahve koku sizi hep o tesbihata götürür. Çeker götürür de, muhabbettir esas; kahve bahanesidir!

Dikkat buyurunuz, burada kahve – koku – tesbih ile önerdiğimiz bir tür “lüks hayat” opereti değildir. Özentilik değil, özen göstermektir hâlinize.

Bayramda dostlar için nasıl daha iyi giyinmek isterseniz, dervişin de şu kahve/ koku / tesbih seçimi öyledir. Konuk “ekber”. Öyleyse, sen de kul isen padişahın önüne O’na layık bir şekilde çıkacaksın. Edep bunu gerektirir, mirim. Ruh inceldikçe, cismi de, hal-ü etvarı da, hayat tarzı da inceler kişinin. Kalite kazanır.

Allah’ı hatırlatan her şey cemâli, cemâlin kemâli olmalı, der; araştırırsınız. Mesele, pahalı / ucuz meselesi değildir. İbadetinize değer vermenin göstergesi, nişanesi, yansımasıdır. İşte, böylelikle etik, estetik kazandırır size... O nedenle Müslüman medeni ve zarif insandır. O nedenle Mevleviler; akl-ı selim, kalb-i selim, zevk-i selim (bu sıralamayla) diye vurgulamışlardır. “Çelebi”lik anlayacağınız bir kişilik seviyesidir!

Kolay değildir, “mizan”ı (dengeyi) tutturmak. Derviş itinalı olacak, ama züppeleşmeyecek. Görgüsüzlüğe yer yok. Denklem belli: sade, asude ve asil! Abartı yok, lakin harc-ı alem de değil! Asla!

“Bir hırka, bir lokma!” Eyvallah! Ama o hırka, Üveys el Karani’nin hırkası... O’na da kimin hediyesi? Tefekkür edilmeli... O hırkayı giymek kolay mı? O hırkaya iyi bakmak lâzım. Hırkanın değerini genelde bilmek lazım! Giysinizi o gözle görünce, bakın moda kültürünüz nasıl değişir, tasavvufla...

Ayıptır söylemesi ama izninizle hakiyr giyim – kuşamına dikkat eder hani... Temsil vasfı var kıyafetin? Sen neyin mankenisin, hele bir düşün der, büyükler. Aş lezzetli ise, sunduğun sofraya da özenli olmalı. Osmanlı boşuna “Sürre Alayları”nı ihtişamlı kılmamış. Ey Zamane Dervışı, unutma, sen de bir – kendi halinde / aleminde – Sürre Alayı’sın!

Derviş Çeyizine Sığmayan Hobiler

Tasavvuf, sizi “süfliyetten letafet”e taşır. Pahalıya değil, güzele talip olacaksınız. Bunun için – misal – kahvenin de, kokunun da, tesbihin de iyisinden “anlayacaksınız.” Anlatabiliyor muyum meramımı acaba?

Çok görmeyin canım şu garibin kahve keyfini! Buyrun, birlikte içelim:

Kahve, Yemen’den gelir. Kokusunu duyabilmek lazım. Kökenini Üveys el Karani Hazretlerine nisbet edenler var.

Şurası kesin; dervişleri zikir için ayakta, hem de diri tutmak için kahve icat olunmuştur, desek. Hasan el Şazeli (ks), kahvecilerin Pîr’i olarak anılır. Tevafuk işte: Eyüp Sultan’ın

sırtlarında medfun Mevlana Küçük Hüseyin Efendi de kahvecilik yaparmış!

Ee, mürşitler dervişanını ham alır, aynen kahve meyvesi taneleri gibi, ateşe atar, kavurur, öğütür, leziz hale getirmezler mi? Meslekler benziyor!

Kahvecilerin bu “ruhaniyeti” halk tarafından da kabul ve takdir edilmiş ki, hacca niyetlenenler, yolculuğa çıkmadan kahvecilerde para bozdurur; o paranın kendilerine uğur getireceğine inanırlarmış.

Nazlı dahil, ailece kahveyi severiz biz.

Hakiyr, yöre yöre tanır kahve cinslerini. Her birinin kendine mahsus aroması, dolgunluğu ve lezzeti vardır. Etiyopya’yı (Habeşistan) deışmem diğerlerine... Filtre olacak, bizzat kendim yapacağım, üç kez!

Her yurtdışına gidenden filtre kahve ısmarlarım. Lüks restoranlardaki “şarap somolye”lerinden beterdir, o kahveleri denemem. Şimdiki “barista”lara taş çıkartırım hani! Kahveleri dener, bir deftere izlenimlerimi yazarım, üstüne kahvenin etiketini de kesip yapıştırarak!

Eminönü’nde bir Gürbüz Bey vardır. Rio Minas Kahve! Çuvallar içinde, dünyanın en ücra köşesinden gelen çekirdekler. Yamandır, benim kahve profesörumdür.

Kahveyi çok sevmeme rağmen öyle Balzac gibi zincirleme içmem. İçilmemeli de!

Aynen Küçük Hüseyin Efendi’nin buyurduğu gibi, “Kahveyi buldu bir Pîr / öyle zırt pırt değil; sabah iki, akşam bir.” Alışkanlığım böyledir. Yalnız, fincanla değil, kupayla içerim. Kallavi olacak. Yoksa kesmiyor.

Eskiden şu kahve tiryakiliğime eşlik eden bir tütün müptelalığım vardı. 18’imden itibaren hep pipo içtim. Baca gibi. Severim de, anlarım da tütünden. Beş yıl önce hanımın ısrarı ile bıraktım. Haklıydı. Zararlı meret. Mekruh! Dahası var mı?

Kahve kokusu ile iyi bir Yayladağ tütününün kokusu birbiriyle hemhâl olunca, dostlar bilirdi, üniversitede meslektaşlar – öğrenciler anlardı: “Hah Mim Kemal Hoca gelmiş!” Kokumdan bulurlardı beni, kokuyu takip ederek...

Şimdi de öyledir! Parfümüm onlara pusula oluyor!

Ceylanın karnındaki kan kesesinde toplanan sıvıdır, misk! Sufi sembolizminde ceylan veli'lere; o misk ise hikmete tekabül eder. Peygamberlerimizin mübarek teri gül kokarmış, malum. Sandukası cennet ağacı diye bilinen öd ağacındandır. Kabe örtüsü misk-ü amber ile yıkanır vs... vs... Anlatılacak çok...

Kısacası, koku, İki Cihan Serveri'ne bu dünyada sevdiren üç şeyden biridir!

Agah olmak lazım. Temiz kokmak lazım.

Favorim öd'dür. Ne var ki, ağır olmayacak, vücuda yaraşacak. Taşmayacak. Kişiye uygun / mütenasip kokuyu bulmak da bir maharettir. Bu da bir sanat. Ben öd'ü (veya ud - oud) bir başka parfümle karıştırıyorum, o zaman istediğim terkibi veriyor.

Her şeyin doğrusu, şu benim kokudan (esansından) tesbihim de nasiplenir. Onu da cilalarım... Ee, ne kadar olsa tesbih can dostumdur. Onunla gömüleceğiz, inşallah!

Ne demiş Mardinîzade Ömer Fevzi Bey:

“Ey benim tesbihim, başımın bağı, ucu Allah'ta ipim, cankurtaranım, çamurdan çıkarıp Allah'a kavuşturanım.

Dünya bataklıklarında yürürken, şer tuzaklarından geçerken tutduğum...”

(Uzundur, merak edenler için Gazi ve Sufi kitabımı tavsiye edelim, geçelim...)

Tesbih bence mukaddestir. Öyle ulu orta gösteriş kabilinden kullanılmamalıdır. Tesbihle laubalilik olmaz. Serkeşlik aksesuarı değildir. Bileğe sarılmasına da, parmak ucuyla oynanmasına da hoş bakmıyorum.

Tesbihim 99'luktur. Ahşaptır. Koleksiyonum var mı? Deniyorum; ama başaramıyorum. Çünkü hediye ediyorum.

Tesbihten anlarım. Öğrendim. Öğrettiler. Yıl 1985. Konya'dayım. Aydınlar Ocağı'na konferans vermek için gelmişim. Malum, türbe ziyareti, ardından alışveriş. Tesbih alayım, dedim. Tesbihçi Nuri ustanın dükkanına girmişim. Önünde iş var mübareğin. "Buyrun," dedi. Tesbih almak istediğimi söyledim. Gözünün ucuyla şöyle bir baktı. "Nasıl bir tesbih?"

"Mavi!" dedim!

Tesbih böyle mi istenir dercesine gözleriyle azarladı beni. "Yok," dedi: "Sana satacak tesbihim yok..."

Nazikane kovdu beni. Haklıydı. Sanatının itibarını düşünüyordu. Bana iyi ders vermişti. Böylesi esnafı severim.

Ben de "tesbih" talim ettim. Okudum; ustalardan dinledim. Tam 15 yıl sonra tekrar Konya'dayım. Dükkanı buldum, aynı yerde. Nuri usta, saçları ağarmış, orada.

Bu kez bir tesbih isteyişim vardı; anında dikildi. "Siz tesbihten anlıyorsunuz," dedi. Cevabım; "Sayenizde..."

Hatırlattım, kucaklaştık. Kadim dosttur. Artık her ay Konya'ya gidiyorum. Her gidişte de bir tesbih alıyorum. Eski günleri anarak gülüşüyoruz.

Tesbih; fetiş(im) değildir. Asla. Lakin bu sanatın / zanaatın önemsenmesine inanıyorum. Eski(meyen) kültürümüz yaşamalı. Bu; katil balinaların nesli tükenmesin cinsinden bir hassasiyet değil benimki... Tesbih bizi Allah'a götüren iptir. O bağı koparmamalıyız gibime geliyor. Estetiğini korursanız, etiği de kalır. Bakın her şeyin yozlaştığı bir ortamda, "acep neden?" diye şaşkınlıkla birbirimize bakıyoruz. Bu nurlu ilim ve sanatlar tükenirse, o zaman insan neslinin suretinden rabbiyesi silinir siretinden / yüreğinden . Vicdanı katılaştır.

Kabalaşır, vahşileşir. Sonra? Halimiz ortada! Her gün başka bir sapıklık haberi ile uyanmak! Reva mı?

Bu bölümü sırlarken, tekrar vurgulamak istiyorum: Etik estetiğe bürün(dürül)medikçe medeniyete varamazsınız / uygar olamazsınız. Yüzyılın sorunu “kimlik çatışması değil,” “kişilik deformasyonu”dur. O nedenle özel yaşam, hayata bakış açısı, gusto önemlidir, diye altını çizmekteyim.

Bir dipnota ihtiyaç var: ilk satırlarımda değinmişim. Vazgeçilmez hobim; yazmak! Devam tabii, Allah’ın izniyle...

Hep sorarlar? “En sevdiğiniz kitabınız?” Cevap sizi düşündürmeli:

“Daha yazılmamış olanı!”

Bu hatırat bile, onca yıldır, eş - dostun ısrarlarına rağmen, yeni “dem tuttu.” Kalem’le buluştu. Bundan sonrası? Allah kısmet ederse, roman yazmak istiyorum. Zaten dört romanım var, evet ama bir tanesi hep yüreğimde kuluçkalandı!

Bir Turgut Reis romanı!...

Romanlar önce sahne sahne iner beynime... Senaryo misalidir. Filmı görürüm, yaşarım sonra yazıya dökülür. Şimdi o saklı titreşimler yüreğimi zorlamada... Hayırlısı... Bir derya kurdu (Turgutça) ile bir sufi (Abdüsselam el Esmer) arasındaki ra’bıta üzerine mimarisi olacak, diyebilirim; gerisi sürpriz!..

Bahr-i ummanın zahiri ve batını kaptanları bakalım nasıl buluşacak satırlarda / sadırlarda? Birlikte göreceğiz, inşaAllah!